

ДІЛА ГОЛОСНИЙШІ, ЯК СЛОВА.

I. ЗАКИДИ І ДОКАЗИ.

В (17) 8 ч. „Православного Вісника” ми зробили презбитеріанській місії в Галичині закид, що вона старається поширювати свої впливи між Українцями греко-католиками не силою самого духа, але силою підступу. Ми закинули, що презбитеріане в Галичині 1) платять, або обіцяють платити гроші тим, які пристануть до їх церкви, 2) затримують в своїх богослуженнях східні обряди, хотів на ділі презбитеріане не вірять в обряди і називають їх згідливо „причандалами”, і 3) представляють свою церкву „українською національною”. Та взагалі поводяться так, що народ має вражіння, що се українська автокефальна церква, — отже роблять якраз те, що робили колись в Канаді, де приєднували собі людей тим, що називали свою церкву „народною”, затримували церковні обряди, та роздавали своїм новим членам старі лахи. Одним словом, роблять якраз так, як робиться кожда чужа робота за чужі гроші.

За нашу замітку про подвиги презбитеріанських „апостолів” в Галичині, „Канадійський Ранок” накинувся на нас мокрим рядном. Він назвав нас різного сорта брехунами, здорово вилаяв немілого йому Кудрика, хоч Кудрик тут ні при чім, і кинув нам визов, щоби ми підтримали наші закиди доказами. Ми се і зробили в (19) 10 числі „Православного Вісника”. По сім „Канадійський Ранок” умовк, мов води в рот набрав. Цілий місяць мовчав так вперто, як вперто перше домагався доказів і ми, думаючи, що він чекає від нас більше доказів, дали йому їх більше.

В (20) 11 ч. „Православного Вісника” ми пригадали, що тоді, коли „Канадійський Ранок” так завзято висмівав церковні обряди і називав їх „причандалами”, то один з українських (?) презбитеріанських проповідників в Канаді вживав підчас богослуження свічок і образів і відправляв парастаси, а його вірні хрестяться рукою. Пригадали ми, що на українській презбитеріанській церкві в Вінніпегу видніє не менше як шість хрестів — шість, після науки українських презбитеріанських проповідників, „шибениць”. Вказали ми також на перше число „Віри і Науки”, органу євангеліків в Галичині, на якого окладинці видніє не менше як дев’ять хрестів — знов дев’ять „шибениць”. Пригадали ми се все і ще дещо і сказали, що хоч не хоч, а вірити мусимо, що українські презбитеріанські агенти в Галичині справді поширюють свої впливи радше підступом, чим силою самого духа, бо коли вони потрапляють говорити одно, а робити що інше в Канаді, то тим лекше робити їм се в Галичині, де їх ще не знають.

І „Канадійський Ранок” знов заговорив (в ч. 266), торкаючися тільки нашої статті в (19) 10 числі „Православного Вісника”. Заговорив на старий лад: назвав нас ще раз брехунами, — і то не будь якими, а „автокефальними”, — вилляв ще одно відро помий на немілого йому Кудрика, заявив ще раз, який то він, „Канадійський Ранок”, побожний та праведний і на тім скінчив. Та ні, вибачте, не на тім. Скінчив на тім, що ми ніби то тому п’януємо підступну роботу українських презбитеріанських агентів в Галичині і в Канаді, бо нам жаль, що ми не можемо побирати тих долярів, які вони побирають. Дословно він каже так:

— А „Православному Віснику” скажемо: він витикає нам „доляри”, бо йому зависно. Наші „автокефалісти” чи „православні” залицялись такою до „долярів” та „фунтів” в Америці і в Європі — без успіху. Наші автокефалісти не тому нічого не дістали, щоби долярів чи фунтів не було там, де їх вони шукали. Але тому, що ось такі редактори як „Прав. Вісника” занадто їх компромітують, щоби їх хтось шанував та їм вірив, а зокрема, щоби хто вірив в їх ідейність.” (Підчеркнення наші).

Гай, гай, дивні міркування в того „Канадійського Ранка”. Думає, що коли його тягне до чужого корита, то вже всіх мусить тягнути. Думає також, що на пошану і довіря тільки той заслугоє, хто запроде себе. Тай ще думає, що ідейність і запроданність — се одно. Дивні моральні засади у вас панове, нема що казати!

Що-ж до закиду, що ми будь-коли залицялися до „долярів” і „фунтів” в Америці і в Європі, то колиб ми були такі „побожні” і „праведні”, як „Канадійський Ранок”, то так сказалиб: Панове брешете! Але ми сим разом сего не скажемо. Ми тільки скажемо: Панове, ви задалеко загналися. Ви хочете міряти нас вашою мірою. Але вам се не вдасться.

Отже застановіться добре над вашим закидом і або відтягніть його, або докажіть чорне на білім. А то ми назвемо вас так, як ви заслугоєте. Отже застановіться добре, поки ще не пізно.

II. П’ЯТЬ СРІБНЯКІВ.

А тепер назад до подвигів презбитеріанських „апостолів” в Галичині.

Ми закинули були, що презбитеріанські місіонарі в Галичині платять або обіцяють платити „підмогу” тим, які

до них пристають і на підтримання нашого закиду покликалися на зізнання трох людей. Але „Канадійському Ранкові” сего за мало, бо, як каже, зізнання зробили не звісні йому люди. Отже сей раз ми покликаємося вже на звісних „Канадійському Ранкові” людей. Покликаємося на львівський тижневик „Рада”, якого не можна посуджувати ані о прихильність до православля, ані о католицький фанатизм.

„Рада” помістила була довшу статтю п. з. „Український Протестантизм” в якій торкається протестантизму з кількох боків, головнo з боку національного, але про се иншим разом. Тепер тільки про „підмогу”, яку протестанти платять тим, які переймуться їх „духом”. В згаданій статті „Рада” пише:

„Протестантські секти в Америці, мають великі фонди на пропаганду протестантизму... Вони не лиш видають за свої гроші українським агітаційні часописи й книжки, але й оплачують українських проповідників. Але не тільки се. На проповіді пропагандистів стягають людей платячи їм „презентну марку”. КОЛИ МЕТОДИСТИ РОЗПОЧАЛИ У ЛЬВОВІ СВОЮ ПРОПАГАНДУ, ТО ЗА ВИСЛУХАННЯ ПРОПОВІДІ ПЛАТИЛИ БІДНИЙШИМ ПО 5 ЗОЛОТИХ” (Підчеркнення наші).

Чи шановний „Канадійський Ранок” хоче ще більше доказів?

Також дуже інтересне світло кидає „Рада” на нових рекрутів, яких презбитеріанська місія збирає тепер в Галичині. Вона пише:

Вигляди протестантської пропаганди значно збільшилися, коли катастрофальний вислід всевітньої війни одним українським інтелігентам відбрав, другим утруднив заробковання, иншим унеможливив гуляще життя „на кредит”. Неодина, що любив жити хитро-мудро невеликим коштом, опинився в Америці. Як уміє добре молоти язиком, то зголосившись до протестантів на проповідника, має готовий несогірний хліб. Особисті релігійні переконання не грають тут ніякої ролі. Українець в Америці може бути атеїстом, але як він добрий бесідник і зобов’язується були пропагандистом протестантизму, то на него таки зараз сходиться Святий Дух і політичний агітатор і атеїст (!) через одну ніч перемінюється у всечеснішого пастора. Той атеїст, завертаючи очима до неба, проповідує правду протестантизму з таким одушевленням, з яким колись в Галичині промовляв за підлою Галичини, за виборчою реформою, або за хлопським страйком. Таких пасторів, в яких перемінилися українські політики, очевидно атеїсти, котрі не вірять в те, що за гроші голосять, тепер в Америці що раз більше. Такі зачинають тепер появлятися також в Галичині, котрі будьто би змінили свої релігійні переконання виключно з тої рації, що польських злотих не мають, а доляр ще ліпша валюта.

III. „ПРАВОСЛАВНІ ПРИЧАНДАЛИ”.

Ми закинули презбитеріанським агітаторам в Галичині, що вони для більшого обману затримують церковні обряди. „Канадійський Ранок” закинув нам брехню і заявив, що презбитеріане в обряди не вірять, що свічки, хрести, образи — се православні „причандали”, та що люде якраз тому пристають до презбитеріанів, що обряди їм вже обридли. Ми тоді покликалися на факт, що в деяких українських презбитеріанських громадах в Канаді обряди заховуються ще й тепер, покликалися на окладинку євангельського часопису „Віра і Наука”, а в кінці на зізнання наочних свідків в Галичині, але „Канадійському Ранкові” сего замало. Ми отже покликаємося ще раз на „Віру і Науку”, орган презбитеріанської місії в Галичині, бо кому-ж повірить „Канадійський Ранок”, як не повірить своїм собратам?

Отже в 2 ч. „Віри і Науки” в статті п. з. „Пекучі питання” читаємо таке:

„Чуємо голоси і за тим, щоб в Українській Євангельській Церкві ЛИШИТИ ОБРЯД ГРЕЦЬКИЙ. Пастир з Коломиї Володимир Федів уложив навіть уже „зreformоване Богослуження” основується на грецьких перетворках. Аж собор яко воля усіх вірних, установить однострій церковного життя”.

Що-ж ви на се, панове євангеліки від „Канадійського Ранка”? Тоді коли ви опльовуєте церковні обряди, ваші агенти в Галичині якраз ті обряди затримують. Чому? Бо того вимагає чужа робота за чужі гроші.

IV. „ХТО МИ?”

Ми закинули були, що презбитеріане в Галичині називають свою церкву „українською національною” та що підшиваються під українську православну церкву. „Канадійський Ранок” закинув нам брехню. Отже ми справляємо його ще раз до „Віри і Науки”.

На першій стороні першого числа того презбитеріанського органу надрукована редакційна стаття п. з. „Хто ми?” Сю статтю передрукував „Канадійський Ранок” в 261 ч. в цілости, без ніяких заміток, — значить, погоджається з усім тим, що в ній написано.

Перший параграф згаданої статті звучить так:

Ми євангельські християни, ми продовження євангельського передання від Ісуса Христа, Господа нашого, від ап. Павла, від ап. Андрія Перво-званного, що встановив хрест на Київських горах. Від рівноапостольних св. Кирила і Методія, від св. кн. Володимира, хрестителя Руси, від св. Антонія Печерського від перекладача Біблії Франціска Скорини від кн. Константина Острожського, від Григора Сковороди, філософа — біблійника, від біблійця-поета Тараса Шевченка, від перекладача св. Письма на живу українську мову Пантелеймона Куліша, від месіянством українського народу натхненого літописця нашого Миколи Костомарова, від євангеліка Михайла Драгоманова, аж до наших днів, до селян апостолів Христових Рябошапки і Ратушнього. Ми — ті мільони українських євангеліків, Богом